Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXIX. št. 97 Ljubljana, torek 28. aprila 1936 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst á Din 2, do 100 vrst á Din 2.50, od 100 do 300 vrst á Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.-. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.- Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5. Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Razkol med Heimwehrom in klerikalci:

Borba za oblast v Avstriji

Vojna napoved Heimwehra kancelarju dr. Schuschniggu — Heimwehr se bo raje sporazumela z narodnimi socialisti, kakor pa da bi pristala na pomirjenje s socialnimi demokrati — Avstrija na pragu novih nemirov

Dunaj, 28. aprila. r. Dunajski listi v svojih današnjih izdajah objavljajo obširne izvlečke iz nedeljskega govora, ki ga je imel zvezni kancelar dr. Schuschnigg na velikem zborovanju patriotske fronte v Badenu in iz govora podkancelarja kneza Starhemberga na zborovanju heimwehrovcev v Hornu. Značilno pa je, da listi ne prinašajo onih delov govora kneza Starhemberga, v kate-

Kancelar dr. Schuschnigg
vodja klerikalnega krila režima

rih je ostro napadal okolico zveznega kancelarja dr. Schuschnigga. Kljub temu pa se je izvedelo, da je bila na zaupnem zborovanju heimwehrovskih zaupnikov preteklo soboto na Dunaju postavljena zahteva, da se morata sedanji minister socialne politike dr. Dobrejc in kmetijski minister dr. Stobl umakniti iz vlade. V tem smislu je podkancelar knez Starhemberg dostavil kancelarju dr. Schuschniggu pismeno zahtevo. Stališče kancelarja dr. Schuschnigga glede te zahteve kakor sploh glede zadržanja Heimwera še ni znano. Čeravno je dr. Schuschnigg v svojem govoru naglašal istovetnost svojega naziranja glede aktualnih problemov z naziranjem kneza Starhemberga, se v poučenih krogih zatrjuje, da obstojajo med obema glavnima nosilcema sedanjega avstrijskega režima velika nesoglasja. Splošno pa se komentira Schuschniggova izjava, da nikakor noče imeti zvez s političnim kurzom, kateremu bi se moglo očitati, da je naperjen proti delavstvu in proti uradništvu. Prav tako je naglašil, da je bolje, če ni nobene avtoritete, kakor pa avtoriteta, ki je vsiljena.

Knez Starhemerg
vodja Heimwehra

V zvezi z nasprotji, ki so nastala med heimwehrovskim in klerikalnim delom avstrijskega režima in s stališčem, ki ga je napram tem že očitnim nesoglasjem zavzel kancelar dr. Schuschnigg, je zanimivo, da bo prihodnjo nedeljo na Dunaju veliko zborovanje tako zvane »zveze svobode«, borbene organizacije katoliških sindikatov, ki so že davno v odkriti borbi proti Heimwehru. Te manifestacije se bo udeležil tudi kancelar dr. Schuschnigg, ki bo imel pri tej priliki tudi govor, v katerem bo, kakor pričakujejo, zavzel odločno stališče proti tendencam Heimwehra. V zahvalo za to ga bodo izvolili za častnega predsednika te svobodaške zveze.

Na Dunaju se vrše na vse strani konference in posvetovanja med voditelji posameznih vladnih skupin. Dosedaj še ni mogoče reči, kako se bo razvijala situacija v Avstriji. Zanimivo je vsekakor, da je knez Starhemberg odločno nastopil proti razorožitvi Heimwehra šele pod vplivom heimwehrovskih funkcionarjev, ki so se na dunajskem zaupnem zborovanju energično izjavili proti razpustu Heimwehra.

Na drugi strani pa zatrjujejo v klerikalnih krogih, da vladajo v Heimwehru samem nevzdržne razmere. Posamezni voditelji so si med seboj v laseh. Eni so privrženci kneza Starhemberga, drugi pa majorja Feya, ki je, kakor znano, zadušil lansko revolucijo na Dunaju, ki pa so ga pozneje izvagonirali. V zvezi s temi spori v vrstah Heimwehra opozarjajo zlasti na okoliščino, da se namerava Fey prihodnji teden sestati v Madžarski z generalom Göringom. Iz tega sklepajo da se skuša eno krilo Heimwehra sporazumeti z narodnimi socialisti da bi tako vrgli klerofašistični režim v Avstriji in rešili avstrijsko vprašanje sporazumno z Nemčijo. Temu se klerikalni krogi odločno upirajo in iščejo zaslombe pri Mussoliniju. To je bil tudi glavni povod nedavnega potovanja kancelarja Schuschnigga v Italijo pod krinko obiska milanskega velesejma.

Vsekakor so si na Dunaju edini v tem, da se nahaja Avstrija zopet pred hudo borbo za oblast. Ta borba se vodi sedaj še za kulisami, toda kaj lahko se pretvori v splošen pokret, ki bo pahnil Avstrijo v nove in hude nemire.

Heimwehr hoče imeti prvo besedo

Dunaj, 28. aprila r. Na zborovanju heimwehrovcev v Hornu je izjavil podkancelar knez Starhemberg, da Heimwehr niti ne misli na kako razorožitev ali pretvoritev v »kulturno« organizacijo, kakor bi nekateri dunajski gospodje tako iskreno želeli. Heimwehr ostane oborožena, da bi mogla ščititi državo proti vsem in vsakomur. Le preko njegovega trupla bo mogoče Heimwehru odvzeti orožje. V svojem nadaljnjem govoru je Starhemberg zelo ostro nastopil proti zopetnemu poživljenju razredne borbe ter zagrozil vsem, ki to delajo da bo Heimwehr z njimi obračunala. Zase zahteva knez Starhemberg vodstvo milice, da bi imel tako v rokah popolno jamstvo. Kancelar dr. Schuschnigg lahko najde v Heimwehru dobro zaslombo, toda pazi naj se svojih tako zvanih prijeteljev, ker se lahko zgodi, da ga bodo nekega dne odžagali.

Bojazen v Londonu

London, 28. aprila. r. V londonskih krogih pazljivo zasledujejo razvoj v Srednji Evropi in v zvezi s pripravami za pogajanja z Nemčijo posebno pazljivo proučujejo avstrijsko vprašanje. Skoro vsi listi se zato bavijo z nedeljskimi govori kancelarja dr. Schuschnigga in kneza Starhemberga. V nedeljskem govoru Starhemberga vidijo dokaz, da je vodja Heimwehra vrgel rokavico kancelarju dr. Schuschniggu in da je nastal sedaj popoln razdor med obema krilома avstrijskega režima. Po sodbi londonskega tiska se Heimwehr najbolj protivi pomirjenju s socialnimi demokrati, pri katerih išče klerikalno krilo vlade zaslombe, da bi se moglo otresti varuštva Heimwehra. Zato sodijo, da se je pričela v Avstriji ljuta borba za oblast v državi, ki lahko dovede do novih nezaželjenih dogodkov.

Mednarodna železniška konferenca v Ljubljani

Ljubljana, 28. aprila

Danes ob 11.30 je bila v seini dvorani Zbornice za TOI otvorjena mednarodna železniška tarifna konferenca pod vodstvom pomočnik generalnega direktorja g. Josipa Cugmusa. Na konferenci so zastopani predstavniki vseh srednjeevropskih in drugih držav in sicer za avstrijske zvezne železnice dvorni svetnik dr. Steiner, glavni decernent in komisar avstrijskih zveznih železnic dr. Winter, za češkoslovaške železnice tarifni referent dr. Weil, za poljske železnice Vladislav Hendrich, višji asesor iz Poznanja, za madžarske železnice sekcijski načelnik Dezider Rohonyi, za rumunske direktor rumunskih železnic Vangelescu in sekcijski načelnik Kozakijevic, za grške sekcijski načelnik Kukulas in šef tarifske službe Frangos iz Soluna, za italijanske železnice comendatore Maltese, sekcijski načelnik Ricci in načelnik tarifske službe Fabri ter za centralno službo Dosag (Dunav, Sava, Jadransko morje) direktor dr. Maurer in višji inspektor Kürt. Jugoslavijo zastopajo na tej konferenci poleg pomočnika glavnega direktorja Cugmusa še Jože Zajc, šef tarifske službe ter dr. Stanko Tominc, referent za inozemski blagovni promet, prispel pa je tudi Momčilo Stojanović, šef kabineta železniškega ministrstva.

Na konferenci bodo obravnavali razna aktualna vprašanja, v prvi vrsti pa mednarodno nomenklaturo blaga, ki se prevaža po železnicah. Gre za mednarodno označbo po železniških vagonih, zlasti za tako blago ki se rado pokvari, da se na ta način prepreči velika škoda, ki je često nastajala zaradi nerazumevanja označb v raznih jezikih. O poteku konference bo izdan službeni komunike.

Madžarska bo odpovedala trianonsko mirovno pogodbo?

Tajni sporazum med Italijo, Avstrijo in Madžarsko

London, 28. aprila. r. »Daily Telegraph« poroča, da so rimski politični krogi sprejeli vest o namerah Avstrije, da pokliče pod zastavo 50.000 rekrutov, kot naravno posledico razširjenega rimskega sporazuma, podpisanega 23. aprila na sestanku med Suvichem in dr. Schuschniggom. V Rimu so prepričani, da Avstrija tega ne bo storila zgolj iz strahu pred Nemčijo. To je po mnenju rimskih krogov samo uvod v ponovno oborožitev Madžarske, ki bo v najkrajšem času izvršeno v smislu dogovora med Italijo, Avstrijo in Madžarsko. »Daily Telegraph« piše dalje, da se Mala antanta sestane 6. maja v Beogradu. Na dnevnem redu tega zasedanja je kot posebna točka tudi vprašanje zopetne uvedbe vojaške dolžnosti v Avstriji. V italijanskih krogih so prepričani, da bodo po obnovi italijansko-albanskega zavezništva uspelo zavrniti vsako akcijo Jugoslavije proti zopetni oborožitvi Madžarske. V italijansko-albanskem paktu se predvideva med drugim postavitev italijanskega generala za šefa albanskega generalnega štaba, nadalje izgraditev albanske obale pod italijanskim nadzorstvom in italijanska kontrola nad utrdbami v Draču. List pravi, da Italija sistematično ruši mirovne pogodbe v Srednji Evropi, da bi si na ta način zavarovala hrbet za svoje bodoče akcije na Balkanu.

Angleška intervencija?

London, 28. aprila. z. Skupina 12 poslancev spodnje zbornice je sklenila predložiti parlamentu resolucijo, v kateri naglašajo, da je nastopil čas za revizijo pogodb, ki govore o razorožitvi Madžarske. Resolucija pravi, da je potrebno, da tudi ta država končno dobi svobodo, da lahko razpolaga s potrebnimi odločbami glede svoje obrambe. To ji bo omogočilo, da lahko igra svojo vlogo v sistemu kolektivne varnosti in da doprinese tako svoj delež k vzdrževanju svetovnega miru.

Francoske volitve

Uradni rezultati

Po uradnih podatkih notranjega ministrstva je bilo v 618 volilnih okrožjih končnoveljavno izvoljenih že pri včerajšnjih volitvah 183 poslancev. V 433 volilnih okrožjih noben kandidat, ki jih je bilo skupaj 4807, ni dobil potrebne večine, tako da se bodo borili za mandat pri nedeljskih ožjih volitvah. Izvoljenih 183 poslanskih mandatov pripada po strankarski opredeljenosti kandidatov naslednjim strankam:

republikanski centrum (Marin) 51 (+9,—2)
levičarski republikanci 38 (+5,—5)
radikalni socialisti 25 (+3,—6)
soc. demokrati in stari socialisti 23 (+2,—6)
neodvisni radikali 13 (+0,—2)
krščanski demokrati 12 (+0,—2)
komunisti 9 (+3,—0)
konservativci 6 (+0,—2)
socialistična unija 5 (+0,—0)
neodvisni socialisti 1 (+0,—3)

Po razmerju glasov so levičarske stranke v glavnem ohranile svoje pozicije, toda nekatere levičarske skupine so svoje glasove pomnožile na račun svojih levičarskih zaveznikov. Desničarske stranke so nele ohranile svoje dosedanje pozicije, marveč so nekatere še celo pridobile na glasovih. Zadovoljni so eni in drugi, čeravno se pričakovanja levičarske ljudske fronte, da si bo priborila absolutno večino, niso izpolnila. Značilno pa je, da je Pariz sam volil pretežno desničarske kandidate, dočim je okolica levičarsko usmerjena.

V vladi ne bo sprememb

Pariz, 28. aprila. z. V zvezi z nedeljskimi volitvami se je sinoči po ugotovitvi izida vršila konferenca članov vlade, na kateri so razpravljali o položaju, nastalem po volitvah. Po vsestranskem razmotrivanju so prišli do sklepa, da zaradi izida volitev v vladi niso potrebne nobene spremembe, ker je ostalo razmerje med levičarskim in desničarskim taborom nespremenjeno in odgovarja sestava vlade razmerju strank. Vlada zaradi tega ne bo podala ostavke, mar več bo v novi zbornici podala svojo deklaracijo, v kateri bo označila smernice svojega programa, ki ostane v bistvu nespremenjen.

Vnet poslanec

Pariz, 28. aprila w. Še preden se je kdo od včeraj izvoljenih poslancev javil v zbornici, je zbornični predsednik že dobil interpelacijo novoizvoljenega nacionalističnega poslanca Laurenta. Laurent najavlja v svoji interpelaciji, da bo takoj po prvem sestanku zbornice interpeliral ministrskega predsednika o splošni politiki vlade. Predvsem bo zahteval pojasnila o zunanji politiki vlade, o njenem stališču v vprašanju državne obrambe in o valutni politiki vlade.

Van Zeeland v Varšavi

V tesnem sodelovanju hočeta Poljska in Belgija graditi mir

Varšava, 28. aprila. AA. Pat poroča: Na večerji, ki jo je ministrski predsednik Koscialkowski priredil na čast Van Zeelanda, je imel Koscialkowski govor, v katerem je najprej prisrčno pozdravil gosta, nato pa rekel: »Gospodarska kriza nikakor ne bo mogla porušiti moralnih faktorjev in ne bo mogla zavesti vesti narodov na stran pota. Te ideje nas bodo še naprej vodile pri našem delu. Odnosi med našima dvema državama so usmerjeni za delo za splošni blagor tako nas samih kaor tudi vseh narodov, ki delajo za mednarodno solidarnost in učvrstitev miru.

Nato je govoril Van Zeeland, ki je izrazil svoje veselje, da se nahaja na Poljskem ker hočeta Poljska in Belgija iti odločno tisto pot, ki naj ojačuje duhovne in materialne odnose med narodi. »Mi se moramo od vas učiti v resnici velikega patriotizma, odločnosti in optimizma, lastnosti, ki jih je posebno podčrtaval pokojni maršal Pilsudski. Poljska in Belgija imata dolgo in bogato zgodovino, polno izkustev in slavnih vzgledov. Na taki preteklosti se lahko gradi tudi velika bodočnost«.

Bolgarija pristala na turške zahteve

Sofija, 28. aprila AA. Stefani poroča, da je bolgarska vlada odgovorila turški vladi, da brezpogojno pristaja na vse turške predloge brez rezerve in da bo sodelovala na konferenci, ki bo reševala vsa ta vprašanja.

Z abesinskih bojišč

Rim, 28. aprila. AA. Stefani poroča iz Asmare, da je tja prišel sultan iz Ause in da je okupacija v sektorju okoli jezera Tane izvršena do kraja.

Addis Abeba, 28. aprila. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča, da je nad 2000 beguncev s severa včeraj prišlo v Adis Abebo. Ti begunci so bili zelo sestradani in so dobili takoj od Rdečega križa in premožnih Evropcev dovolj hrane za nekaj dni. Mnogo jih je moralo v bolnišnico. Mesto so morali zapustiti vsi vojaki, ki so prišli s fronte.

Asmara, 28. aprila. AA. Posebni vojni dopisnik DNB poroča; Oddelek askarjev ki prodira proti jugu je 120 km južno od Desija zadel na večje oddelke abesinske neredne vojske. Po hudi borbi so bili Abesinci pognani v beg. Pustili so na bojišču mnogo mrtvih. Askarji so imeli samo 2 mrtva in 10 ranjenih.

Egiptski kralj Fuad na smrtni postelji

Kairo, 28. aprila. AA. Reuter poroča: Ko je kralj Fuad slutil, da se mu bliža konec, je odredil, da mu naj pripeljejo otroke, da se od njih poslovi. Bolezen kralja Fuada je neverjetno težka in bolnik mora prenašati nadčloveške muke.

Volitve delegatov v Španiji

Madrid, 28. aprila. AA. DNB poroča: Volilni izidi volitev delegatov za volitve predsednika še niso znani iz 13 volišč. Vendar pa je izid po strankah približno sledeči: Socialisti 138, levičarski republikanci 117, rep. unija 58, konservativni republikanci 40, komunisti 34, katalonska levica 16, katalonska desnica 10 in razne skupine 47. Stranke desnice in centruma pri volitvah delegatov niso sodelovale.

Azana edini kandidat

Madrid, 28. aprila. AA. Havas poroča: Ministrski predsednik Azana je konferiral s celo vrsto političnih osebnosti, da bi se informiral o stališču ljudske fronte, in o kandidatih za predsednika republike. Pogajal se je predvsem z osebnostmi iz skupine republikanske zveze in republikanske levice. Po vsem tem sodeč izgleda, da je Azana edini kandidat ljudske fronte za državnega glavarja.

Male države na braniku svojih interesov

Oslo, 28. aprila. AA. DNB poroča: Včeraj dopoldne se je vrnil zunanji minister Koht, ki je obiskal nekaj prestolnic Vzhodne Evrope. Minister je ob tej priliki izjavil dopisniku norveškega brzojavnega urada: Zelo sem zadovoljen z uspehom mojega potovanja. Povsod sem našel popolno razumevanje za položaj srednjih in malih držav, ki jih je obiskal, vrnili obisk v Oslu, sprotij ki obstoje med velesilami. Na vprašanje, če bodo zunanji ministri tistih držav, ki jih je obiskal vrnili obisk v Oslu, je minister Koht izjavil, da se o tem ni nič govorilo.

Veliki nemiri ameriške vojne mornarice

Newyork, 28. aprila. AA. DNB poroča: Velike edinice ameriškega brodovja so krenile na manevre, ki bodo trajali šest tednov. Naloga manevrov je takozvano reševanje problemov, obsežnih v »tajnem problemu št. 17.« Podrobnosti o manevrih drže v največji tajnosti.

Dijaški nemiri v Madridu

Madrid, 28. aprila. AA. Havas poroča: Skupina fašističnih dijakov je izzvala včeraj nerede na pravni fakulteti v zvezi volitvami. Dijaki so vdrli v učilnico rimskega prava in razbili vse pohištvo. Profesorjem je končno uspelo, da so napravili red. Predavanja na univerzi so bila odložena, da se pomirijo duhovi.

Numan v Bukarešti

Bukarešta, 28. aprila d. Zunanji minister Titulescu je priredil snoči banket na čast generalnemu tajniku turškega zunanjega ministrstva Numanu.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

(Devize z vštetо premijo 28.5%)

Amsterdam 2966.01 — 2980.60, Berlin 1754.20 — 1768.08, Bruselj 738.47 — 743.53, Curih 1424.22 — 1431.29, London 215.34 — 217.39, Newyork 4336.79 — 4373.11, Pariz 287.86 — 289.30, Praga 180.61 — 181.72, Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.15 — 9.25.

INOZEMSKE BORZE

Curih, 28. aprila Beograd 7.-, Pariz 20.2125 London 15.155, Newyork 307.-, Bruselj 51.90, Milan 24.15, Madrid 41.875, Amsterdam 208.25, Berlin 123.35, Dunaj 56.-, Praga 12.69, Varšava 57.225, Bukarešta 2.89.

Kongres jugoslovenskih esperantistov

bo na binkoštne praznike v Ljubljani in zaključi se z vprizoritvijo Cankarjevega „Hlapca Jerneja“

Ljubljana, 28. aprila

Med vsemi jugoslovenskimi mesti se esperantski pokret zadnja leta v Ljubljani najlepše razvija in zato je seveda razumljivo, da bo letošnji kongres esperantskih lig v Ljubljani. Za ta kongres, ki bo med binkoštnimi prazniki, se vrše živahne priprave in vse kaže, da bo to res impozantna manifestacija jugoslovenskih esperantistov. Prijave za kongres namreč presegalo pričakovanja, v Ljubljano pridejo esperantisti iz vseh krajev države. Pripravljalni odbor z agilnim predsednikom tukajšnjega esperantskega kluba g. Kozlevčarjem na čelu ima polne roke dela z zadnjimi pripravami za kongres.

Na kongres pridejo poleg raznih učenjakov iz inozemstva tudi bolgarski sportniki, člani kluba »Napredak«, ki bodo v Ljubljani en dan igrali nogometno tekmo z novoustanovljenim klubom SK Ljubliano. Ena največjih zanimivosti kongresa bo pač nastop slepih pevcev iz Zagreba, ki nam bodo v esperantu zapeli več pesmi in priredili tudi samostojen koncert. Za kongres je tudi že sestavljen program, ki vsebuje tudi več umetniških točk.

V soboto pred binkoštmi bo v Zvezdi umetniška akademija, na kateri nastopijo solisti, kvartet Završana mlajšega, slepa deca iz Zagreba in člani esperantskih klubov, ki bodo recitirali in deklamirali prevode iz biserov naše literature. Ves ta umetniški program bo oddajal tudi radio Ljubljana, na kar so opozorjeni tudi inozemski esperantisti. Kakor torej vidimo bo kongres za nas tudi v tujsko prometnem pogledu važna prireditev.

Na binkoštno nedeljo dopoldne bo najprej pri uršulinkah maša z esperantsko pridigo, cerkvene pesmi pa bo pela slepa deca. Ob 10.30 pa bo v dvorani filharmonije v navzočnosti predstavnikov javnosti slavnostna otvoritev kongresa, ki jo bo prav tako prenašal radio, a popoldne bo otvorjena deveta skupščina jugoslovenskih esperantskih lig, na kateri bodo razpravljali o dosedanjem razvoju in bodočem pokretu esperanta v Jugoslaviji.

Na binkoštni ponedeljek bodo zborovali delavci, učitelji in slepci, nato si pa esperantisti ogledajo zanimivosti mesta, Narodno galerijo, muzej, magistrat itd. Kongres bo zaključen z vprizoritvijo Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v dvorani Delavske zbornice. Po kongresnih dneh se udeleženci odpeljejo na Bled, obiščejo Vintgar in na povratku se ustavijo v Kranju, kjer polože venec na Prešernov grob.

Prireditveni odbor je vložil na prometno ministrstvo prošnjo za četrtinsko voznino, na zunanje ministrstvo pa vlogo za podelitev brezplačnega vizuma inozemskim gostom in upa, da bosta obe prošnji ugodno rešeni.

Lepota istrske pesmi

Učinkovita, lepa proslava 5-letnice pevskega društva „Tabor“

Ljubljana, 28. aprila.

Pevsko društvo »Tabor« je v soboto zvečer v Trgovskem domu proslavilo petletnico svojega obstoja s koncertom, ki je bil posvečen izključno istrski glasbi. Nosil je naslov »Koncert istrske pesmi«; prav lahko pa bi se smel tudi imenovati n. pr. »Saše Šantla glasbeni večer«, saj so bile na sporedu od začetka do konca edino le njegove skladbe. Pri koncertu je sodeloval društveni mešani zbor pod vodstvom svojega pevovodje Venturinija, radijski orkester, koncertna solista-pevca Dolenčeva in Petrovčič ter narodni pevci Kajin, Geržinčič, g. in ga. Žornada.

Uvodno besedo je govoril prof. Josip Bačić. V poetično vznešenem govoru je poveličeval lepoto istrske zemlje, njenega morja in otokov, dolin in brdov, na katerih cvete trta, rode črešnje, breskve. Istrsko nebo je videlo radost naroda, a videlo je in vidi tudi njegovo bol in tugo. Tu je junaško branil svoj narod Veli Jože, solze bridkosti so padale na kamen, kamen je razpadal, a solze so ostale. Hujše nego smrt je robstvo na lastni zemeljski grudi. Istra je dala mnogo velikih mož, politikov, pesnikov, književnikov, umetnikov. Povsod poje narod zdaj eno, zdaj dvoglasno svoje samonikle, prastare narodne pesmi o ljubezni, o tugi, o morju, zemlji in nebu. Govornik še posebej omenja glasbene zasluge Saše Šantla, ki je dolgo let deloval na gimnaziji in učiteljišču v Pazinu, ravno tako zaslužen za istrsko pesem pa je tudi pevovodja Venturini. Navzoči poslušalci so tako govorniku kakor tudi obema glasbenikoma navdušeno ploskali. Kot prva točka je bila na sporedu Istrska himna za mešani zbor in orkester. Tridelna skladba sicer ni v običajnem pomenu besede himna, a je navdušen spev rodni zemlji, religiozen in slovesen v svojem prvem in tretjem delu in junaški v marševskem srednjem triostavku. Druga točka Veli Jože, komponirana za mešani in moški zbor, sopranov solo in orkester je kantata širokega obsega, stkana iz karakterističnega bukoličnega uvoda, iz modulatoričnih mediger, menjajočih se zborov in solospeva. Odlikuje jo mehka melodika, vabljiva, nekomplicirana harmonija, preprosti homofonski stavki, jasna forma in lahkotna dostopnost izvedbe. Bila je takorekoč centralna točka sporeda. Nji je sledil Venec istrskih narodnih popevk za dvoglasni ženski zbor in orkester. Venec je poln blagoglasja ter obdeluje v njem skladatelj na preprost način najbolj poznane istrske narodne pesmi. Približal jih je zapadnoevropskemu melodičnemu in harmoničnemu okusu ter jim s tem odvzel ono tipično istrsko trpkost in edinstveno samoniklost, ki se upira vsled četrtinske delitve tonov običajnemu notnemu zapisu. Izvedba »venca« je bila živahna in brezhibna, spočetka nekam hladno poslušalstvo se je ogrelo in z veseljem pozdravilo svojo domačo pesem. Nadaljnja točka, tudi Šantlova je bila tridelna Istrska suita za orkester. Prvi stavek, Allegro moderato je zgrajen na značilnem ostinantnem plesnem motivu, drugi Andante con moto prinaša mikavno in široko razpredeno istrsko narodno pesem, tretji stavek, Allegretto scherzoso je zopet živahen, ritmično zanimiv, poln domačih plesnih drobcev. Istrska suita je Šantlovo najnovejše glasbeno delo in bi gotovo še močnejše učinkovalo, ako bi bilo bolj naštudirano in bi ga izvajal vsaj v godalih številnejše zasedeni orkester. Prvi del sta zaključili dve pristno podani, v vsej svoji silno zanimivi originalnosti zapeti dvoglasni (ženski in moški glas) narodni pesmi, ki sta ju zapela oba uvodoma imenovana pevska para. V tej praobliki očitujejo istrske pesmi dragocene folklorne biserе, s kakršnimi se menda ne more ponašati noben drugi kulturni evropski narod. Prastare so, saj najstarejše istrske pesmi segajo v poganško dobo, v svojem dvoglasju edinstveno samobitne, pete v še danes ne točno izučenih tonskih vrstah, v hipermoderno zvenečih intervalih, četrtinskih tonskih delitvah, osupljivih kadencah, prežete s širokostjo poleta in intenzivnostjo občutenja, so glasbeni zaklad, ki ga do danes do dobra ni znal ali mogel izčrpati še noben glasbenik. Brajša, Matetić sta se mu samo od daleč približala in vendar je v tem glasbenem jeziku taka originalnost, da bi ji prisluhnil osupnjeno ves zapad. Tudi naši poslušalci so občutili neposrednost svoje pesmi ter so jo navdušeno sprejeli.

Po kratkem odmoru je sopranistka Dolenčeva zapela dva Šantlova ljubezniva samospeva **Moja zemlja** in **Moj sin s** spremljevanjem klavirja. Pevkin sugestivni glas se je obema pesmima toplo prilegal. Za Dolenčevo je še Tone Petrovčič zapel s spremljevanjem orkestra dva Šantlova samospeva **Oče nebeški** in če se ne motim **Jana**. Tudi on je bil deležen razgretega aplavza. Koncert je zaključilo pet a capella mešanih zborov, Šantlovih harmonizacij istrskih narodnih pesmi in sicer **Napitnica, Lipa Mare, Popuhnul je, Tamo dole** in **Je-li sve to istina**. Zlasti tretja in četrta sta se tesno približali originalni melodični in harmonski snovi. Po Istrski suiti je načelnik Hubadove pevske župe g. Zorko Prelovec Taboru in njegovemu pevovodju v imenu vseh slovenskih pevcev k petletnici društva čestital ter Taboru želel še mnogo umetniškega uspeha in bodočnosti.

Koncert je bil zelo dobro obiskan in je zapustil močan vtis. —č.

Iz Maribora

— **Delo ZKD v Mariboru.** Na nedeljskem občnem zboru Zveze kulturnih društev v Mariboru so stvarna poročila prikazala vso veliko, nesebično in za narodni blagor tako važno delo te pomembne organizacije. Predvsem je bilo usmerjeno udejstvovanje ZKD na področje našega obseverja, kjer je bilo treba premostiti mnogo težav, da so bili doseženi tako lepi uspehi. Vseh 344 članic ZKD je delovalo na narodno obrambnem in kulturnem polju, kar je mnogo doprineslo k izboljšanju kulturnega položaja. Društva imajo 250 knjižnic z nad 70.000 knjigami. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: g. Janko Pirc, predsednik, gg. Vekoslav Spindler, Ivan Tomažič, Franc Golež, Ivan Kejžar, podpolkovnik v p. Herman Vidmar, Ivan Robnik, dr. Franjo Krulc, Marino Kralj. Nadzorni odbor tvorijo gg. Avgust Colič, Ivan Womer in Ivan Cvetko v razsodišču pa sta dr. Franjo Lipold ter dr. Igor Rosina.

— **»Tuje dete«.** Zadnja letošnja premiera bo Švarkinova veseloigra »Tuje dete«. Režija je Kovičeva.

— **O češki umetnosti** je snoči govoril v mariborski ljudski univerzi g. prof. Vavpotič iz Ljubljane. Predavanje je bilo zelo zanimivo in je privabilo mnogo hvaležnih poslušalcev. Govornik je s pomočjo skioptičnih slik prikazal sodobno češko slikarsko in kiparsko umetnost ter je žel za svoja izvajanja toplo odobravanje.

— **Obupal je nad življenjem** 35 letni občinski sluga Anton M. iz Poljčan. V posebni sobi tamkajšnjega hotela si je prerezal žile na levem zapestju in se nezavesten zgrudil. Življenje mu je rešila le takojšnja zdravniška pomoč. V mariborski bolnici so ga operirali. Obupanec je navedel neznosne družinske razmere za vzrok dejanja.

— **V Račah je zopet gorelo.** Požigalčeva roka v okolici Rač še ne miruje. Tako je silen požar uničil v Ješincih gospodarsko poslopje Ivana Hojnika, ki je oškodovan za okoli 30.000 Din.

— **Drobiž iz mesta in okolice.** Črkostavcu Brunu Petejanu je nekdo iz sobe v Medvedovi ulici ukradel 1000 Din vredno obleko. V gostilno Misleta v Cvetlični ulici je bilo preteklo noč vlomljeno in tat je odnesel 300 Din gotovine. — Policija je aretirala 25-letnega Ivana Bračca iz Dogoš, ker je vlomil na podstrešje gostilničarja Beranič na Vodnikovem trgu ter mu ukradel za 1500 Din klobas in šunk. — V bolnici se zdravita mesarja Alojz Blatnik in Alojz Koletnik, ki sta pri pretepu dobila hude poškodbe z nožem.

Iz Celja

—c **Poziv hišnim posestnikom.** Mestno poglavarstvo razglaša: V nedeljo 3. maja bo ob 9. dopoldne na Glaziji blagoslovitev zastave celjskega strelskega okrožja. Zastavi kumuje Nj. kr. Vis. kraljevič Andrej. V počastitev gostov, ki bodo prihiteli ob tej priliki v Celje, bo razobesila mestna občina na svojih poslopjih državne zastave. Hišni posestniki se vabijo, da sledijo zgledu mestne občine in okrasijo svoja poslopja z državnimi zastavami.

—c **Predavanje o Abesiniji.** Pod okriljem ljudskega vseučilišča bo predaval v četrtek 30. t. m. ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma bivši osebni zdravnik abesinskega cesarja Haile Selasija, Bolgar dr. Jordan Širokov o Abesiniji. Zanimivo predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike.

—c **V celjski bolnici** je umrl v nedeljo 53-letni preužitkar Anton Mattev s Ponikve. V Gosposki ulici 19 je umrl v nedeljo 58-letni delavec Luka Strucl, v Gosposki ulici 16 pa v ponedeljek 78-letna žena jetniškega paznika Jožefa Zagoričnikova.

—c **Divjaški napad z ročico.** Pred sodnikom poedincem se je zagovarjal v ponedeljek na okrožnem sodišču v Celju 30-letni kolar Franc Božič iz Podgorja pri Pišecah zaradi težke in lahke telesne poškodbe. Božič je bil letos 20. januarja povabljen v večjo družbo na godovanje k Mariji Grmovškovi v Podgarju. Ko so gostje zvečer odhajali, se je hotel Franc Grmovšek pridružiti zakoncema Privoršoma in stopil nazaj proti hiši po svojo ženo. Ko je korakal po ledini, je opazil Franca Rožiča, ki je svetil z električno svetilko in vriskal. Grmovšek je stopil k njemu, v tem hipu ga je pa Repič udaril z ročico po levi roki in desni nogi, nato pa po ušesu in ga težko poškodoval ob levem zunanjem očesnem kotu, tako da je Grmovšek zaradi te poškodbe skoraj izgubil vid. Rožič se je zagovarjal, da je bil prepričan da ga je hotel Grmovšek napasti. Rožič je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora pogojno za dobo 3 let in na plačilo 1000 Din za bolečine, z ostalimi zahtevki pa je bil Grmovšek zavrnjen na pot civilne pravde.

—c **Napad in dve nesreči.** Čevljar in cerkovnik Ivan Robida od Št. Andraža pri Velenju je na župnijskem kozolcu pri Št. Andražu v prepiru zabodel 47-letnega Leopolda Jermana, dninarja brez posla in stalnega bivališča, z nožem v desno nogo. V nedeljo je padel 58-letni vpokojeni rudar Ivan Grešak z Rečice pri Laškem s kolesa ter se hudo poškodoval po glavi in rokah. V soboto si je 21-letni sin posestnice Leopold Dolšak iz Rogatca pri padcu pred domačo hišo zlomil desno roko. Poškodovani se zdravijo v celjski bolnici.

—c **Dva meseca zapora, ker je s silo preprečila rubež.** Okrožno sodišče je v ponedeljek obsodilo 40-letno posestnico Matildo Hlastanovo iz Rajhenburga na 2 meseca zapora in 200 Din denarne kazni, ker je 11. februarja v Kališovcu, ko je prišel sodni iztrejevalec Marko Žibret k njej, s silo preprečila Žibretu izvršitev ruheži in odvzema lovske puške ter ga poleg tega še nahrulila.

Z Jesenic

— **Naveličan življenja.** V ponedeljek zjutraj se je v drvarnici hišna št. 4 v Obrtniški ulici obesil 45letni Wuzella Florjan, delavec v tovarni KID na Jesenicah. Pokojni je vstal zjutraj okrog 5., brez da bi gospodinji, pri kateri je stanoval, povedal, kam gre. Ko je gospodinja pozneje šla po opravkih v drvarnico, je našla obešenca. Poklicani zdravnik dr. Kogoj je mogel ugotoviti samo smrt. Pokojni, ki je doma iz Podgorja v Avstriji in tudi tjakaj pristojen, je delal v tovarni okoli 30 let. Bil je v službi zelo marljiv.

— **Nedeljski nogomet.** Minulo nedeljo je moštvo »Bratstva« nastopilo proti odlični enajstorici SK Hermesa iz Ljubljane, ki je porazil »Korotana« iz Kranja, Celje i. t. d. Moštvo Hermesa je nastopilo v najboljši postavki vendar žilavim igračem Bratstva ni bilo kos. Rezultat 2:2. Igra je bila do konca napeta. Sodnik je bil dober. V nedeljo nastopi »Bratstvo« v prvenstveni tekmi proti SK »Gorenjec«, ki je v jeseniškem prvenstvu doživel hud poraz. Na tem domačem derbyu bo »Bratstvo« gotovo storilo svojo dolžnost.

Zahteve rudniških nameščencev

S krizo v premogovnih revirjih so močno prizadeti tudi rudniški nameščenci

Trbovlje, 27. aprila

Včeraj dopoldne so se zbrali v društvenih prostorih rudniške restavracije zastopniki v DRN organiziranega rudniškega nameščenstva iz vseh rudarskih revirjev Slovenije. Zastopane so bile krajevne skupine Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Laško, Rajhenburg, Mežica-Črna, Kočevje in Krmelj. Kot zastopnik Zveze društev privatnih nameščencev se je skupščine udeležil njen predsednik g. Joško Zemljič iz Ljubljane.

Skupščino je vodil predsednik Društva rudniških nameščencev g. Volčanšek, ki se je v lepih besedah spomnil med letom umrlih tovarišev inž. Ivanovića, Kerna, Okorna in Poljšaka, nato pa očrtal delo društva v preteklem letu, ki je bilo nepretrgana vrsta vztrajnih prizadevanj, kako bi se članstvu pomagalo v sedanjih težkih časih v borbi za obstanek.

Iz poročila društvenega tajnika g. Gonelija posnemamo, da je imelo društvo ob koncu poslovnega leta 313 članov napram 297 v prejšnjem letu, kar je znak, da se rudniško nameščenstvo resno zaveda nevarnosti, ki preti našim rudnikom v bodočnosti in da je prav zaradi tega nujno potrebno združiti vse sile v enotni stanovski organizaciji. V Kočevju je bila med letom ustanovljena nova krajevna skupina. TPD je društvo poslalo prošnjo zaradi remuneracije največjo pozornost pa je društvo posvetilo ureditvi vprašanja višjih pokojninskih dajtev, zlasti pa akciji za razširjenje pokojninskega zavarovanja na vso državo. Društvo je podvzelo še več drugih socijalnih akcij v korist svojega članstva, tako zaradi redukcij pri rudniku v Kočevju, zaradi nameščenske stanarine i. t. d.

Blagajniško poročilo je podal g. Ravnikar. Skupno je znašal denarni promet v lanskem letu Din 108.017.74. Posmrtnin je bilo izplačanih Din 15.977.

Po poročilih funkcijonarjev je podal predsednik Zveze društev privatnih nameščencev g. Jožko Zemljič obširno poročilo o delovanju zveze, o pokojninskem zavarovanju za nameščence in o delovanju nameščenstva v Delavski zbornici.

Končno sta bili soglasno sprejeti dve resoluciji. V prvi ugotavljajo delegati vseh krajevnih skupin, da plačujejo poleg delavstva v bednostni fond znatne prispevke tudi privatni nameščenci, pred katerimi se v zadnjem času pojavlja vedno več brezposelnih, zaradi česar prosijo delegati bansko upravo, naj iz sredstev bednostnega fonda nakaže vsako leto primeren znesek nameščenskemu odseku delavske zbornice, ki ga bo porabil v soglasju z vsemi v odseku včlanjenimi organizacijami za podpore brezposelnih nameščencev. V drugi resoluciji ugotavljajo, da preživlja naša premogovna industrija danes najhujšo krizo, ki preti upropastiti in socialno ugonobiti poleg delavstva tudi nameščenstvo in ostalo prebivalstvo v revirjih. Nameščenski delegati zahtevajo temeljito reorganizacijo sedanjega nezdravega rudarskega gospodarstva ter prosijo merodajne činitelje naj poskrbe, da se preneha zapostavljanje slovenskih premogovnikov, ker preti pogin tudi rudniškemu nameščenstvu in ne le delavstvu. —

Za tem je bila skupščina v najlepšem soglasju zaključena.

Potreba izpopolnitve reševalne postaje

Ljubljana, 28. aprila

Mestna reševalna postaja pogreša še vedno avtomobil za prevoz bolnikov z nalezljivimi boleznimi, ki so nas lani obiskovale prav pogosto, zlasti davica in škrlatinka. Za sedaj ima reševalna postaja samo voz s konjsko vprego, ki se nahaja na mestni pristavi, in je prevoz v bolnico v primerih infekcijskih obolenj zelo zamuden. Odkar imamo veliko Ljubljano in morajo odhajati reševalci tudi daleč ven, skoro do Št. Vida in Ježice na eni ter v Štepanjo vas in na Vič na drugi strani, je zahteva po avtomobilu za bolnike z infekcijskimi boleznimi še nujnejša. Nabava reševalnega avta za take bolezni je glede na obseg nove Ljubljane takorekoč neodložljiva stvar.

V ostalem postaja delo reševalne postaje čim dalje napornejše in bo treba sčasoma misliti na pomnožitev osebja. Reševalna postaja je sestavni del mestnega gasilskega urada in so reševalci obenem tudi gasilci. Vse veliko in odgovorno delo opravlja reševalna postaja vestno in skrbno. Lani je imela reševalna postaja skupno 2837 prevozov. Težko in odgovorno delo so opravljali reševalci ne glede na čas in vremenske prilike, čeprav so bili posebej še zaposleni kot gasilci ali pri delu v delavnicah. Da bo naša reševalna postaja odgovarjala po svoji organizaciji in sestavi sličnim ustanovam velikih mest, so ji potrebni novi, po možnosti od gasilskega urada ločeni prostori. Seveda bi moralo biti ločeno tudi osebje, kar je težko zahtevati od gasilca polno čilost, če mora ponovno takoj po delu v delavnici nastopiti reševalno službo. V svojih prostorih bi morali imeti reševalci tudi kopalnico. Reševalni postaji bi bila potrebna tudi posebna soba za nenadno na cesti oslabele ali ponesrečene, ki jim ni potrebna bolniška nega in ki bi jim lahko nudil po potrebi pomoč službujoči zdravnik.

Ljubljana brez ljudskega kopališča

Ljubljana ima sicer več kopališč, a nobeno izmed njih ni pravo ljudsko letno kopališče. To se je pokazalo zlasti v tem, da je bil vsako leto velik naval na bregove Ljubljanice in Gruberjevega prekopa / južnem delu mesta. Zelo mnogo je bilo tudi vedno kopalcev ob Malem grabnu. Vse prepovedi, da je tu in tam kopanje prepovedano, niso nič zalegle, saj je kopanje dandanes že v pravem pomenu besede življenjska potreba. Vprašanje ljudskega kopališča v Ljubljani pa postaja zdaj še tem bolj aktualno, ko je po regulaciji Ljubljanice in Malega grabna konec idiličnega kopanja ob teh rekah. Letos se bo začela tudi kopalna sezona približno mesec dni prej kakor je toliko bolj zgodnja letina, zato se bomo že čez nekaj tednov solnčili, če že ne kopali. Sezona za solnčenje se je prav za prav že začela v nedeljo. Na kopanje pa letos marsikdo ne bo smel misliti, ker »ljudskega« kopališča na Špici in Trnovskem pristanu ni več in Mali graben bodo regulirali baš v najživahnejši kopalni sezoni.

Ob posebno lepem vremenu in zlasti ob nedeljah se je solnčilo prejšnja leta na Špici po 300 kopalcev, včasih še celo več, skoraj prav toliko jih je bilo na Trnovskem pristanu. Tudi v Mestnem logu ob Malem grabnu je bilo po več sto kopalcev. Večina teh ljudi si ne more privoščiti kopanja v kopališčih, kjer pobirajo vstopnino in pomisliti je treba, da bi za vse tudi ne bilo prostora v kopališčih, ki so itak navadno prenapolnjena. Zahteva po ljudskem kopališču, ki se ponavlja pri nas že nekaj let, torej ni zgolj kaprica. Mesto, kakršno je Ljubljana, ki ga čedalje bolj pogosto imenujemo velemesto, bi nedvomno moralo imeti dovolj veliko kopališče na prostem, ki bi bilo dostopno vsem in ki bi ustrezalo higijenskim zahtevam. Iz ideje, da bi naredili veliko kopališče na Špici hkrati z regulacijo Ljubljanice, ne bo nič. Regulacija Ljubljanice je stvar zase ter jo finacira več činiteljev, ne le Ljubljana. Mesto seveda nima denarja. Dohodkov je premalo celo za redne izdatke, kaj šele za izredne in zlasti za zidanje kopališča! Ljubljančani pač ne bodo prodrli z zahtevo po ljudskem kopališču, vsaj tako kmalu ne.

Seveda se mestna občina lahko izogne vseh očitkov, saj ima prav za prav dve javni letni kopališči, ne glede na to, ali sta v najemu ali ne. Lahko se izgovarjajo, da so žrtvovali že dovolj za ti kopališči in da ju težko vzdržujejo. Kljub temu pa lahko rečemo, da se občina ne more ponašati s temi kopališči in da ne ustrezata dovolj po svojem obsegu in ureditvi. Razen tega tudi kopanje ni zastonj, čeprav ni posebno drago. Ti kopališči sta potrebni, saj imata svoje stalne kopalce, nikakor pa ne moreta nadomeščati primernega ljudskega kopališča in tudi nista tako »pri rokah«, da bi ju lahko obiskoval kdorkoli. O potrebi res pravega ljudskega kopališča v Ljubljani ne more dvomiti nihče in nihče ne more trditi, da občina ni dolžna skrbeti za tako važne zdravstvene naprave, kakršna so kopališča. Kopališča niso dandanes več luksus in zdravje ljudi ni več zasebna zadeva. Zato je tudi vprašanje ljudskega kopališča tako važno, da se morajo za njegovo rešitev zanimati vsi, ki so odgovorni za javne zadeve.

Zato ljudje povsem upravičeno pričakujejo, da bo mestna občina vsaj računala z njihovo zahtevo po javnem kopališču, ki bi bilo dostopno tudi revnejšim, ter da bo imela zidanje tega kopališča v načrtu med najnujnejšimi mestnimi deli.

Umetnost naših dni

Ljubljana, 28. aprila

Za vsako dobo je značilna posebna panoga umetnosti. Zato tudi ne pretiravamo, če trdimo, da je umetnost naših dni lepa fotografija. Ne morda po tem, da bi dominirala nad drugimi oblikami umetnostnega izživljanja in manifestiranja, temveč po svoji značilnosti za nemirno dobo, ki v nji živimo mnogo hitreje, za dobo, ki skopo meri čas tudi umetniku in ki ga sili, da ustvarja v neposrednem stiku z življenjem ter naravo in da se podvrže splošnemu stremljenju po industrijalizaciji. Če pa rečemo, da je fotografsko ali fotoamatersko udejstvovanje umetnost, ko se manifestira v sliki, ki ni namenjena samo za nekaj dni, ne mislimo pri tem na umetnost, ki bi ji bil značaj industrijalizacije vzel duha in vsebino. V Ljubljani smo že videli nekoliko razstav lepe fotografije, imamo tudi krasne zbornike del naših mojstrov fotografije in naši fotoamaterji pripravljajo mednarodno razstavo, zaradi česar je fotografska umetnost že tako popularna v dobrem pomenu besede, da jo zna občinstvo pravilno ceniti. Zato tudi menimo, da ne bo prezrlo J. Pogačnikove fotografske razstave, ki je v dveh velikih sobah v I. nadstropju na Aleksandrovi cesti 3.

Na to razstavo opozarjamo, ker ima v resnici umetnostni značaj in ne reklamni, čeprav jo je priredil poklicni fotograf. Vstop na razstavo je prost. Obiskovalec že pri vstopu na prvi pogled opazi prijetno zunanjo enotnost in uravnovešenost. Nič ni kričečega, nič ne moti enotnosti: prav zato menda tudi ni napisov in številk. Nikjer ni nobene reklamne osti, ki včasih rada izstopa na umetnostnih razstavah, ko pod slikami obupno kriče številke, cena slike, in ko ljudje vrednotijo — nekoliko zmedeni — slike po tistih številkah. Učinkuje sama lepota slik, ki jih je skoraj 90, kar je dovolj že za večjo razstavo. Vendar so slike izbrane. Seveda bi stroga žirija še marsikaj izločila, toda priznati bi morala, da se kaže v vseh razstavljenih slikah umetnostna ambicija, ki tu in tam jasno dokazuje ustvarjalčevo nadarjenost. Dobre fotografije si ne moremo misliti, če fotograf ni dober opazovalec, če nima čuta za lepoto narave, za motiv in kompozicijo.

Razstavljene slike zajemajo zelo mnogo motivov, kar moramo šteti v dobro. Vendar je največ posnetkov, ki kažejo igro svetlobe in sence v naravi, čudež solnčne luči ter lepoto zimske narave. Mnogo je tudi motivov iz Dalmacije, ki niso le lirično značajna, temveč očitujejo socialno noto, človeka v odnosu do življenja in narave. Živa ter življenska je zlasti slika matere z detetom v naročju. Nič šablonskega ni na tem motivu, nič obrabljenega. Posnetek je vzet iz življenja, zato ni v njem poze. In prav v tem je največja odlika Pogačnikovega dela, da fotografira kot amater, da išče motive, ki jih ne konstruira, temveč doživlja. To se kaže tudi v mnogih drugih slikah, zlasti v portretih (n. pr. v portretu starca in starke), da ustvarja z doživetjem. In prav v tem je umetnost pri slikanju življenja.

Razstava je za Ljubljano posebnost, ker doslej posamezniki poklicni fotografi niso prirejali sami svojih razstav, pač pa so priredili skupno razstavo na velesejmu. To je razveseljivo, ker dokazuje, da je fotografija pri nas na stopnji (tudi pri poklicnih fotografih), ki se dviga nad okvir zgolj obrtnega dela.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: torek, 28. aprila katoličani: Pavel Slavica.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zlato jezero.
Kino Ideal: Moje ustne varajo (Lilian Harvey).
Kino Sloga: A življenje teče dalje.
Kino Union: Carjev sel.
Kino Šiška: Poslednji valček.
Dom visokošolk, izredni občni zbor ob 20. v Domu visokošolk.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, in Gartus, Moste Zaloška cesta.

DNEVNE VESTI

— **Po daljši težki bolezni je umrl na Vrhniki,** v starosti 54 let, gospod Ignacij Oblak, sodarski mojster in založnik piva Union. Pokopali so ga v ponedeljek pri Sv. Pavlu ob veliki udeležbi, kar dokazuje, kako zelo so pokojnika ljubili in spoštovali. Naj mu sveti večna luč. Ostalim naše sožalje!

— **Razpis zdravniške službe.** Banska uprava razpisuje pri banovinski bolnici v Brežicah službo zdravnika uradniškega pripravnika z mesečno plačo 1211.25 Din. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v drž. odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter dovršeno zdravniško pripravljalno dobo. Prošnje naj se vložé pri kr. banski upravi v Ljubljani do 10. maja 1936.

— **Dr. Aljehin v Splitu.** Po uspelem gostovanju v Dubrovniku je odpotoval bivši svetovni prvak dr. Aljehin v Split, kjer je v dvorani kluba »Jadran« v simultanki nastopil proti 28 šahistom. Dobil je 21 partij, izgubil 3, remis pa so ostale 4.

— **Truplo izseljenca v morju.** Ribiči iz Kaštela so v nedeljo zjutraj potegnili iz morja utopljenca in o tem obvestili pristaniško poglavarstvo. Pri utopljencu so našli ameriški potni list na ime Frank Letić (Letich?). Potni list ima številko 262.861 in je bil izdan v Washingtonu, vidiran pa je bil 28. februarja pri poslaništvu v Newyorku. Iz potnega lista je razvidno, da je Letić prestopil našo mejo pri St. Ilju. Pri mrtvecu so našli 60 dolarjev in 500 Din, zlato uro z zlato verižico in več malenkosti. Ura je še tekla in je zato gotovo, da mrtvec še ni dolgo ležal v vodi. Utopljenec je star 41 let. Na sebi je imel čedno črno obleko. Domnevajo, da je Letić najbrž na vožnji padel s parnika in utonil, morje pa je zaneslo njegovo truplo prav do obrežja. Seveda ni izključen samomor.

KINO SLOGA, tel. 27-30
DANES POSLEDNJIČ
ob 16., 19.15 in 21.15 uri
prvi jugoslovanski zvočni film
A življenje teče dalje
z Ito Rino in Zvonimir Rogozom.

— **Oropana cerkev.** V noči od četrtka na petek so vlomili neznanci v cerkev sv. Antona v Ličkem Novem ter odnesli monštranco, zlat kelih, masiven srebrn križ, oltarski prt in več drugih predmetov. Škoda je zelo velika, ker so imeli ukradeni predmeti zgodovinsko vrednost.

— **Odhod »Kraljice Marije« na Sredozemsko morje.** Jutri bo prispel na Sušak parnik »Kraljica Marija«, na katerega se bo vkrcalo 200 potnikov, po večini Čehoslovakov, Nemcev, Avstrijcev Belgijcev in domačinov, ki bodo napravili izlet po Jadranu in Sredozemskem morju. »Kraljica Marija« se bo vrnila čez 19 dni.

— **Iščejo se dediči.** Izseljeniški komisarijat v Zagrebu objavlja, da je v času svetovne vojne umrl v Clevelandu naš izseljenik Ivan Grebenc, čigar nasledniki so tedaj bili brat Jožef v Clevelandu in mati Marija z brati Luisom in Antonom in sestra Marija, ki živi doma na Doleniskem. Zaradi izplačila dedščine po pokojnem Ivanu Grebencu se naj izseljeniškemu komisarijatu v Zagrebu Palmotićeva 59 javijo čim prej omenjeni dediči. Vsakogar, ki bi vedel za njihov naslov, prosimo da naj javi to imenovanemu komisarijatu. Prav tako je po obvestilu generalnega konzula v Newyorku umrl v severni Ameriki neki Mezyec Jinnie, za katerega spet ne ve od kod je in ki zapušča velika imetja. Sorodniki pokojnega se pozivajo, da se javijo čim prej izseljeniškemu komisarijatu v Zagrebu, Palmotićeva 59. in se naj pri tem sklicujejo na številko 4042-36.

— **Z avtobusom na Dunaj.** Dne 6. maja bo na Dunaju meddržavna nogometna tekma Avstrija-Anglija, na katero bo vozil iz Ljubljane poseben avtobus. Stroški vožnje 340 Din. Prijave v izletni pisarni Okorn, Ljubljana, hotel Slon.

— **Od 9. do 11. maja izlet z avtobusom na Plitvice, v Senj in Crikvenico.** Cena 240 Din. Prijave v izletni pisarni Okorn, Ljubljana, hotel Slon.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo precej stalno vreme, oblačnost pa bo spremenljiva. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Zagrebu in Sarajevu 22, v Skoplju in Splitu 21, v Ljubljani 20.2, v Mariboru in Rogaški Slatini 19. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765.2, temperatura je znašala 8.3.

Iz Ljubljane

—lj **O delu v poklicnih posvetovalnicah** bo v predavalnici mineraloškega instituta drevi ob 18. predaval cand. prof. Vladimir Schmidt ki zdaj študira psihotehniko v Pragi. K temu izredno pomenljivemu predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo za bodočnost mladega naroda. Vprašanje je še posebno aktualno, ker se tudi v Ljubljani snuje poklicna posvetovalnica, kakor jo že imata Zagreb in Beograd.

—lj **Blagajna Poštne hranilnice** podružnice v Ljubljani, bo poslovala od 1. maja dalje za stranke od pol 8. do 13. ure.

—lj **Dijaška akademija.** V soboto ob pol 17. priredi podmladek Jadranske straže na državni dvorazredni trgovski šoli akademijo s prosto zabavo v dvorani Trgovskega doma. Ker se bo prebitek te prireditve porabil za poučno ekskurzijo dijakov na Jadran, najvljudneje vabimo k udeležbi.

—lj **Drž. II. deška narodna šola v Ljubljani** proslavi 100-letnico Stritarjevega rojstva v soboto ob 15. v telovadnici šole.

—lj **Drevi bo predaval o temi »Slovenski alkoholizem in književniki«** predsednik društva »Treznost« br. Rudolf Horvat v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, Miklošičeva cesta 20. Začetek ob 20. Iskreno vabljeni vsi, ki se zanimate za to pereče vprašanje. Vstopnine ni.

—lj **Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani** priredi jutri ob 2. pop. izlet v Borovnico, Log, Sinjo gorico, Bevke, Blatno Brezovico, Notranje in Vnanje gorice. Odhod s Kongresnega trga. Stroški za avtobus 32 Din. Oglase sprejema do srede ob 9. trgovina Podkrajšek na Jurčičevem trgu.

—lj **Kakor v starih časih...** V starih časih je bila Ljubljanica javno smetišče in gnojišče, ko še mesto ni imelo smetarskih vozov. Zdaj smo sicer mnogo bolj napredni, imamo kanalizacijo, odvažamo smeti iz mesta in pometamo ulice. Vendar se mnogi ljudje še niso sprijaznili z vsem tem. Ljubljanica se jim še vedno zdi najprimernejši kraj za odlaganje najrazličnejše robe, ki se je sicer ne morejo iznebiti lažje. Nekateri mečejo v Ljubljanico polomljeno posodo, pokvarjeno blago ali karkoli — skrivaj, drugi pa pogumno tudi podnevi spričo ljudi, saj se nihče radi tega ne zgraža. In kako bi se naj tudi, če v Ljubljanici stoji gnojnica, a zaradi tega nihče niti ne kihne. Precej ropotije se včasih nabere posebno ob Gallusovem nabrežju in ob Pogačarjevem trgu.

VSE DOSEDANJE PREDSTAVE RAZPRODANE!
DANES ZADNJIKRAT
Film po slovitem romanu
JULES VERNE-A
Mihajlo Strogov
Carjev sel
Adolf Wohlbrück, Maria Andergast
Največji in najboljši film zadnjih let!
Nad 10.000 sodelujočih! — Velefilm svetovnega triumfa! — nov FOX-ov zvočni tednik!
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri
Kino Union, tel. 22-21

—lj **Ljubljanska podružnica »Bran-i-bor«** priredi v petek 1. maja nabiralno akcijo po ljubljanskih ulicah in javnih lokalih v korist zamejnih bratov. Nabiranje se vrši pod geslom: Zamejnim bratom — knjige! Naj ne bo meščana, ki ne bi v petek izpolnil svoje dolžnosti! Bratska društva prosimo, da prepuste ta dan izključno posvečen le naši akciji. Bran-i-bor.

—lj **V soboto 2. maja bodo Taborjani** priredili svoj družabni večer s plesom ob sodelovanju društvenih orkestrov. Malo resne in dovolj plesne muzike bo gotovo slehernega zadovoljilo. In zaplesal bo lahko vsak, saj se bo za vsakega našel primeren komad za poskočen korak.

—lj **Slovenski in splošni alkoholizem pa književniki** — to je snov, ki bo o njej predaval predsednik društva »Treznosti« g. Rudolf Horvat danes ob 20. v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti. Predavanje bo prav gotovo izredno zanimivo. Dobrodošli vsi, ki se zanimate za naša pereča vprašanja. Vstopnine ni.

—lj **Borza dela** išče kovača, steklarskega pomočnika, puškarja, točilca tesarskega polirja, 3 zidarje za delo s šamotno opeko, 3 mizarje, pekovskega pomočnika krojača in 2 hlapca in pleskarja.

Krvava bitka z divjimi lovci

Maščevanje divjega lovca nad lovskim zakupnikom

Višnja gora, 27. aprila.

Lepo nedeljsko vreme je izvabilo iz Ljubljane mnogoštevilne izletnike. Med njimi je bil tudi ljubljanski lovec Jože, zakupnik lova v višnjegorski okolici. To pot pa ni šel samo na lov, ampak je hotel na Selih pri Višnji gori naprositi posestnike, da bi mu navozili gradivo za hišo, ki jo misli graditi tam doli. V tej vasi živi tudi 25-letni posestnikov sin Kastelic Franc, ki ga je ljubljanski zakupnik pred leti naznanil zaradi nedovoljenega lova in je bil obsojen na 4 dni zapora. Zato mu je že takrat obljubil maščevanje. Ko je torej v nedeljo zvedel, da je Ljubljančan prišel v vas, je takoj dejal: »Danes ga pa bomo!« Ko se je zakupnik z nekim posestnikom dogovarjal glede nameravane vožnje, je prišel Kastelic Franc pred hišo in se pričel pridušati. Na prigovarjanje domačih je odšel lovec Jože v hišo; z njim sta šla tudi brat in čuvaj njegovega lovišča, toda Kastelic je prišel za njimi v hišo in kar naprej grozil, da ga bo. Da ne bi prišlo do pretepa, so ga domači spravili ven. Za njim je šel tudi Jožetov brat, da bi ga opomnil, pa je bilo vse zaman.

Na prigovarjanje domačih je ostal Jože s tovarišema še dobro uro v hiši, da bi se Kastelic med tem pomiril. Ob pol 4. so zapustili hišo in ko je prišel Jože ven, ga je fant takoj sunil, obenem pa je zamahnil tudi z nožem, a je brat udarec odbil z roko. Tedaj je Kastelic skočil v Jožeta, češ, zakaj ga je udaril. Ženske so hitro prijele napadalca, Jože in njegova spremljevalca pa so na njihovo prigovarjanje odšli iz vasi. Med potjo je Jože nabil flobertovko, da so vsi videli in da bi menda to iztreznilo fanta, ko pa so prišli kakih 100 m od vasi, so pritekli za njimi Kastelic in še dva fanta po vrtovih, da bi jih prestregli. S seboj so imeli debele kole. Ko je Jože uvidel, da ne more uiti, je nastavil puško in zagrozil, da bo streljal, če se mu približajo. Kastelic se za to ni zmenil, ampak je preskočil vrtno ograjo in hitel proti Jožetu. Ko je prišel na razdaljo dveh korakov, je Jože sprožil in mu prestrelil nogo nad kolenom.

Ko je Kastelic že dobil kroglo, je skočil in ga s kolom udaril po rebrih ter mu prizadel hudo poškodbo. Nato je odvrgel kol in planil nanj. Ko je Jože videl, da gresta tudi napadalčeva tovariša nanj, je napadalca pahnil od sebe. Ta se je hitro pobral in se zopet pripravil za napad, zaradi česar ga je Jože udaril s puškinim kopitom po glavi, da se je nezavesten in ves krvav zgrudil na tla.

Med tem sta napadalčeva tovariša planila nad Jožetovega brata in ga precej zdelala. Ker je imel Jože razbito puško, mu je dal lovski čuvaj svojo, da bi se branil, če bi bilo treba. Ko so to napadalci videli, so jih pustili in se obrnili proti vasi. Ko so prišli na 200 korakov razdalje, so zagnali bojni krik ter so padli trije streli. Zato so ti spremenili v gozdu svojo pot, da bi jih napadalci ne našli.

Tako se je končala bitka med lovci in divjimi lovci, ki je imela hude posledice. Kastelic se nahaja v ljubljanski bolnici. Jože in njegov brat pa sta morala iskati zdravniške pomoči. Prav ta dogodek kaže, kakšna podivjanost vlada še v nekaterih krajih. Naj bi oblasti s takimi zaleteli postopale čim strožje, saj spravljajo ves kraj na slab glas!

Radioprogram

Četrtek, 30. aprila

12: Naša pesem, naša glasba (plošče). — 12.45: Vremenska napoved, poročila. — 13: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15: Baletna godba (plošče). — 14: Vremensko poročilo, borzni tečaji. — 18: Lahka glasba (radijski orkester). — 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30: Nac. ura (Savez Sokola kraljevine Jugoslavije). — 20: Večer romantične glasbe: Schubert — Chopin. Sodelujejo: gdč. Antič Carmen, ga. Štefanija Vuk-Frankovska, g. prof. Lipovšek in radijski orkester. — 22: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15: Narodne pesmi (Fantje na vasi).

Petek, 1. maja

11: Šolska ura: Mladina se klanja Mariji (Nastopijo učenke licejske nar. šole s petjem, violino in harmoniko; vodi g. Valentin Tome). — 12: Operne predigre (plošče). — 12.45: Vremenska napoved, poročila. — 13: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15: Citre, mandoline, balalajke (na ploščah). — 14: Vremensko poročilo, borzni tečaji. — 18: Ženska ura: Položaj žene v albansko-črnog. plemena Kučev (Zlata Pirnatova). — 18.40: Delavska ura: Naloge slovenskega delavstva (g. Pernišek France). — 19: Napoved časa vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Smarnice (prenos iz cerkve sv. Cirila in Metoda). — 20.30: Maju v pozdrav: Goller: Puščavnikov večerni ave. (Pojo: gdč. Poldka Zupanova, gdč. Jelka Igličeva, ga. Frančiška Bernot-Golobova in gdč. Vida Rudolfova) in ga. Verbič-Strukljeva. — 22: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15: Vesela ura (radijski orkester).

Sobota, 2. maja

12: Plošča za ploščo, napev v napev. — 12.45: Vremenska napoved, poročila. — 13: Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — napev za napev. — 14: Vremensko poročilo. — 18: Na delopust! (igra radijski orkester). — 18.40: Pogovor s poslušalci. — 19: Napoved časa, objava sporeda, vremenska napoved, poročila, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50 Zunanji polit. pregled (g. Al. Kuhar). — 20: Poglejmo na dolenjsko stran — po Mirenski dolini od Trebnjega do Sevnice. Napisal: g. Marjan Tratar. Sodelujejo: člani rad. dram. družine, pevski kvartet in kvintet »Hmtadrac«. — 22: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15: Radijski jazz.

Elitni kino Matica — Tel. 21-24
JUTRI VELESENZACIJA
CIRKUS BARNUM
Početek in razvoj največjega in prvega cirkusa sveta. — Senzacije katere lahko pričara samo kamera filmskega operaterja.

Produkcija gojencev Glasbene Matice

Ljubljana, 28. aprila

V ponedeljek proti večeru je priredila v Filharmoniji tudi šola glasbene Matice javno produkcijo. Pod vodstvom prof. Karla Jeraja je nastopil orkester Gl. M., ki je bil za to priliko pomnožen z gojenci konservatorija, ter mladinski zbor Gl. M. ki ga vodi prof. V. Sonc. Dvorana Filharmonije je bila do vrha polna. Sedeli so v nji pred vsem starši malčkov, ki so nastopili, pa tudi zelo mnogo drugih poslušalcev, ki jih zanima delo šole Glasb. Matice. Spored je obsegal štiri orkestralne točke. V prvem delu smo slišali Ole Buelovo lirično vznešeno »La Melancolie« v godalnem, nasičeno zvenečem orkestru ter K. Jerajevo priložnostno, rafinirano instrumentirano skladbo »Tožba za umrlim kraljem in apoteoza«. Dosegla je prav močan uspeh in dirigentu ter komponistu je bila poklonjena cela košara dišečega jorgovana. Orkester, pojačan še z nekaterimi pihali in trobili je produkcijo tudi zaključil s Staničevo krepko učinkujočo Simfonijo v d—duru. Sredino produkcije je izpolnilo nad 80 mladih pevčkov broječi otroško-mladinski zbor. Zapel je deset dvo-tri-in večglavnih pesmi Kogoja, Premrla, Jenka, Sattnerja ter štiri moje. Osem jih je spremljala na klavirju gdčna Markotova. Jenkova »Luna« in »Lipa« pa sta bili a capella. V teh dveh zlasti Šoncevi so mladi pevci mogli pokazati vso skrbno in izvrstno šolo svojega vestnega učitelja. Ljubki otroški glasovi so svojo dokaj težko nalogo brezhibno rešili ter so v polni meri zaslužili živahen aplavz razigrane publike. Kajpada je ta aplavz veljal v enaki meri tudi dirigentu in učitelju g. Šoncu. —č.

Maksimiranje občinskih trošarin

Naredba finančnega ministra — Tri skupine proizvodov
Problem trošarine na tvorniško obutev in obleko

Pred velikonočnimi prazniki je razposlalo ministrstvo financ banskim upravam razpis, v katerem daje posebna pojasnila, kako naj postopajo glede občinskih trošarin.

Ta korak je diktirala potreba, da se ustavi nesorazmerno povišanje občinskih trošarin. Mnogo občin je tako povišalo te trošarine, zlasti na neobhodno potrebne življenjske potrebščine: hrano, obleko, obutev. Trošarina obtežuje kmetske in industrijske proizvode, naravna posledica je padec potrošnje.

Radi tega je nujno potrebno, da se problem trošarine obravnava ne samo s finančnega, temveč tudi s socialnega stališča. Na vprašanje se bomo še povrnili z dokumentaričnimi podatki, za sedaj samo nekaj detajlov iz razpisa ministra financ, ki ima namen zmanjšati današnje visoke občinske trošarine.

Razpis je razposlan v času, ko banske uprave odobravajo občinske proračune. Po statističnih podatkih v 70 občinah se pobira občinska trošarina v zneskih 250 milijonov t. j. okoli 32% vseh svojih dohodkov. Od rednih dohodkov zagrebške občine odpade na trošarino n. pr. 31%, v ljubljanski občini 30%, v osiješki 35%, v banjaluški 47%, v splitski 29% itd.

V imenovanem razpisu razpravlja minister zelo obširno o stanju trošarin, daje navodila banskim upravam, naj po možnosti zmanjšajo visoke trošarine ter obljublja za bodoče nov načrt zakona o trošarinah. Pri odobravanju občinskih trošarin se morajo banske uprave ravnati po navodilih finančnega ministra. Po tem navodilu se razdeli roba na tri grupe proizvodov.

V prvo skupino spadajo proizvodi, katere bi sploh bilo treba osvoboditi vsakega obdavčevanja. To so žito, koruza, slabše vrste moka, krompir, povrtnina, sadje, drva v manjših količinah, živinska krma, mleko in jajca.

V drugo skupino spadajo proizvodi, za katere bi se morala uvesti zmerna trošarina, to so: volna, perutnina, mlečni izdelki (navadni sir), sadje in povrtnina izven glavne sezone, zmerna trošarina naj bi se pa tudi pobirala od kmetov, ko prinašajo vse svoje pridelke na trg. Tu bi se tudi vzelo v obzir akcijo Gospodarske sloge.

V tretjo skupino spadajo proizvodi, ki se smatrajo kot luksus ter se morejo obremeniti z današnjo visoko trošarino. Sem spadajo: vse rano sadje, sušeno sadje, marmelada, maslo, mladi janci, prašiči, mlada perutnina, vino, žganje itd.

V razpisu je pa tudi odrejeno, da naj občine vrnejo pobrano trošarino za proizvode, ki niso bili prodani ter jih morajo kmetje nositi nazaj s trga.

Glede občinskih trošarin je odrejeno, da se izvede nivelizacija občinskih trošarin na obleko in čevlje, kot najbolj potrebne vsakdanje predmete. Ugotovljeno je, da poedine občine z visokimi trošarinami samo dražijo poedine oblačilne predmete. Radi tega banske uprave ne smejo odobriti večje trošarine kot 5% vrednosti obutve in 3% od vrednosti tovarniške izdelave.

Vprašanje obdavčenja tovarniških oblek je velike važnosti ne samo radi prosperitete industrije, ampak tudi s stališča splošnega standarda. Tudi Ljubljana v tem oziru ne zaostaja za drugimi mesti, tako n. pr. se na eno steklenico inozemskega šampanjca, ki se prodaja za Din 300 in še več, plača Din 20 trošarine, t. j. 10%. Na gumijeve škornje za delavce na stavbah in regulacijah se pa plača Din 13.20, pri prodajni ceni Din 80, torej znaša trošarina 16.5%.

Prinesli smo samo nekaj karakterističnih podatkov, da se vidi kako se često-krat trošarinska politika pri nas napačno tolmači ter tudi izvaja. Nadejamo se, da se na tem potu ne bo vztrajalo, nego začelo reševati problem komunalne politike s pravega stališča.

ELITNI KINO MATICA
TELEFON 21—24
Samo še danes ob 4., 7¼ in 9¼ uri
rusko-sovjetski film
ZLATO JEZERO

Naše gledališče

Drama

Torek 28.: Zaprto. (Gostovanje v Celju: Prva legija).
Sreda 29.: Juarez in Maksimilijan. Red Sreda.
Četrtek 30.: Prva legija. Red. Četrtek.

❇

Ruska novost v drami. V soboto 2. maja bo premiera znane ruske komedije »Gozd«, ki jo je spisal eden največjih ruskih narodnih dramatikov, Ostrovski.

Opera

Torek 28.: Othello. Premiera. Izven.
Sreda 29.: Pesem ljubezni. Red C.
Četrtek 30.: Zaprto.

❇

V sredo 29. t. m. bo imela opera zadnjo predstavo pred odhodom v Split. Peli bodo izvirno opereto »Pesem ljubezni« za red C.

MALI OGLASI

beseda 0.50 para, davek Din 3.—, beseda 1 Din, davek 3 Din, preklici

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

Tvrdka A. & E. SKABERNE Ljubljana, javlja, da jemlje do preklica v račun zopet HRANILNE KNJIŽICE Mestne hranilnice in Ljudske posojilnice. 1354

TRENCHOATE ter vsa oblačila v ogromni izberi odlično izdelana si nabavite najugodneje pri Preskerju, Sv. Petra c. 14. Telefon 38—83. 6. R.

ČEBULČEK nudi po izredno nizki ceni Sever & Komp., Ljubljana 26 R.

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“,
Ljubljana, Knaflieva ulica štev. 5

Inserirajte v „Slov. Narodu“

ZAHVALA

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob smrti našega nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, brata in strica, gospoda

Otona Jeruca

tajnika Mestne hranilnice ljubljanske,

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem prav iskreno zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, gg. zdravnikom, upravi, ravnateljstvu in uradništvu Mestne hranilnice, zastopnikom oblasti, korporacij, organizacij in društev, gg. pevcem za prelepo žalno petje, kakor tudi godbi ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so dragega nam pokojnika v tako častnem številu spremili k večnemu počitku.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek, dne 30. aprila 1936. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

LJUBLJANA, dne 28. aprila 1936.

ŽALUJOČA RODBINA JERUČEVA.

Drama „Prva legija“

Originalna, izredno zanimiva drama o veri in neveri v čudeže

Ljubljana, 28. aprila.

Drama iz jezuitskga življenja sedanjega časa. Zelo originalna drama. S samimi moškimi: nastopa osem jezuitov v raznih prostorih jezuitskega kolegija v velemestu Združenih držav, župnik, hišni zdravnik in deset let star deček. Torej nobena ženska. In jedva da se omenjata ženska in ljubezen. Ne gre niti za dovoljeno ali nedovoljeno razmerje spolov, niti za konflikte lakomnosti, častihlepnosti, kakršnekoli tekme, ne za pedagogiko, ali celo politiko, ne za revščino ali za bogastvo, ne za moralo ali nemoralo... sploh ne gre za nič, česar smo vajeni v klasičnih, romantičnih ali kakršnih si bodi modernih dramah.

In vendar je drama močna, napeta, pretresljiva in bolj zanimiva kakor marsikaj, kar smo gledali kdajkoli na odru. Čeprav ni ta snov kar nič aktualna, nič pereča in nič sodobno važna. Gre namreč za vero in čudeže! Gre za dokaz, da je največji čudež na svetu silna, otroško zaupna vera. Taka vera premaguje bolezni, ozdravlja neozdravljive in preobrača celo svobodomiselne nevernike, morda ne v vernike, vendar vsaj v priznavalce stare resnice, da se zgodi med zemljo in nebesom včasih kaj, česar niti znanost ne zna razložiti.

Vemo, da ničesar ne vemo, da vzlic velikanskim odkritjem in dognanjem znanosti v marsičem še vedno tavamo v popolni temi, da često le strmimo in razlage ne poznamo, čeprav smo še tako učeni. In potem jecljamo: »Bog, čudež!«

Izrazito katoliška drama iz intimnega nabožnega okolja je ta Laveryjeva »Prva legija«. Niti ne vedo, kdo in kaj po poklicu je avtor. Domnevajo pa da je »Prvo legijo« napisal jezuit ali vsaj bivši član Jezusove družbe. Podal je življenje, delovanje, trenja in borbe, razumske in srčne konflikte v družbi visoko inteligentnih in omikanih jezuitov s toliko globino in jasnostjo, da je zelo verjetno dramatik vse to dogajanje sam doživel in spoznal. Postavil je na oder krasno diferencirane in plastično karakterizirane cele može, stare, mlajše in zelo mlade jezuite, originalnega, srčno dobrega in jedko zafrkljivega, prijetno zabavnega župnika, koprneče vernega dečka, pohabljenca od rojstva in ciničnega zdravnika brezverca.

Dva »čudeža« se zgodita: prvi ozdravi živčno paralitični pater, a končno od rojstva pohabljeni deček. Izkaže pa se, da je prvi »čudež« izzval sam zdravnik s sugestijo, da bi blamiral jezuite. Toda ta prvi »čudež« izzove 30 nadaljnjih resničnih čudežev, resničnih ozdravljenj. Kolegij postane po zaslugi nevernika zdravnika američanski Lurd! A ne dovolj tega: zdravnikov nečak, deček Jimm, spričo strica vstane in hodi! Tedaj strmi in veruje tudi nevernik, da vera dela resnične čudeže.

Blagor jim, ki imajo tako močno vero!

Glavna nit dejanja je v značaju in nastopanju patra Marka Aherna, znanstvenika in juridičnega pisatelja. On je najmočnejši dvomljivec, on se upira rektorju in tovarišem, on prisili celo zdravnika, da mu prizna svojo prevaro. Ob ozdravljenju Jimmovem pa klone tudi Mark.

Predstava je bila prav dobra in je vezala zanimanje občinstva do zaključka. Rektorja igra g. režiser Debevec močno in prepričevalno ter je žel z dvema prizoroma ob konfliktu z Markom, ko ga zadene kap, in ob svojem umiranju, prav gotovo svoj največji igralski uspeh doslej. Njegova maska, igra in govorica so bile zlite v silno učinkovito harmonijo ter ostavile čist umetniški vtisk.

Glavno vlogo miselno krepkega in plemenito junaškega p. Marka je podal g. **Kralj** živo in iskreno ter s polnim uspehom; fino, diplomatsko uglajeno osebnost svetskega, inteligenta p. Quartemana, bivšega indijskega škofa in naslednika v rektorstvu je ustvaril g. **Levar** toplo in nad vse simpatično; glasbenika p. Fultona in sportnika p. Thomasa Rawleigha, mlada upornika, ki resignirata, sta živela gg. **Jan in Stupica**, črnerna in stroga sitneža in večna kverulanta pp. Charlesa in Roberta sta bila gg. **Jerman** in **Sancin**, a čudežni ozdravljenec p. Strelsky g. **Gregorin**. Odlično je kreiral zdravnika g. **Skrbinšek**; njegova spovedna scena je edina neverjetna, teatralna a seveda učinkovita. Zelo srečno in prikupno se uveljavlja g. **Lipah** kot župnik, a Jimm mladega **Stariča** je v govorici in igri naravnost presenetljivo naraven in resničen.

Režiser g. Ciril Debevec je poskrbel za lepo in zunanje docela zadovoljivo inscenacijo ter gladko, bistro in toplo izvajano predstavo, ki je žela odkritosrčno priznanje. Igra je po svoji vsebini in značajih prav dobrodošla izprememba našega repertoarja.

Gledališče je bilo malone razprodano.

Fr. G.

V cvetnem raju

V neposredni bližini Ljubljane imamo manj znana izletišča, ki pa so zlasti spomladi pravi cvetni raj

Ljubljana, 28. aprila

Razmeroma malo je Ljubljančanov, ki namerijo ob nedeljah korak v smeri za Štepanjo vasjo mimo Bizovika ter Dobrunj kjer domujejo poleg zgovornih deklet in žena, ki perejo ljubljansko perilo, tudi pridni kmetovalci in sadjerejci, še dalje proti Sostremu in Sv. Lenartu, da se od tam dvignejo po položnih potih, v še mikavnejše vasice, čepeče na kopah za gozdnimi robovi. Ljubljanski izletnik se, vesel prostosti, zapodi rajši v vse druge smeri, saj je redkim znano, da je sedaj spomladi, ko je sicer povsod dosti cvetja, v tistih krajih nad Ljubljanico in Savo pravcati cvetni raj. Takoj nad Sv. Lenartom in Sadinjo vasjo, ki sta že obdani z drevesnimi cvetnimi venci, se prikaže za zelenim gozdičem vasica Češnjice in zmoti izletnika že oddaleč čuden šum. Kmalu nato se odpre očem jezero belega cvetja in postaja šum vedno glasnejši. Čebele so, ki jih je v zraku in na cvetju na deset in deset tisoče, nabirajoče sladko strd, da jo odnašajo nenehoma, od ranega jutra do večera, v ulnjake v dolini in pri hišah na bližnjih in daljnjih gričih. Vsepovsod sama češnjeva drevesa, stara in mlada, debela in tanka, ravna in kriva, visoka in nizka, vsa pa v gostem in dišečem cvetju, da je s cvetno vonjavo nasičeno vse ozračje. Pod drevesi vodijo v vas in do hiš prijetne ozke in širše stezice, opasane s širokimi robovi travnikov, kjer silijo na dan iz zelene trave zopet cvetke vseh vrst in barv. V rahlem vetriču se zibljejo drevje, kar povzroča živahen ples senc spodaj na zemlji, na vrtovih in potih ter dvoriščih.

Star mož, ki se sprehaja med češnjami in redkejšimi vrstami razcvetelih hrušk ter jabolk pripoveduje, da menda tudi sam še ni doživel takega cvetnega razkošja vseh vrst dreves kakor se kaže letošnja pomlad. »Polovica in še več cvetja mora odpasti, sicer bo sad pretežak za drobne veje. Da bi le ne bilo slane, veter in dež bosta že opravila svoje...«

Prav tako mikavna je naslednja vasica Zagradišče ki jo dosežeš po položni poljski poti in ki čepi prav tako tik pod gozdom. Zopet cvetje, samo cvetje, spodaj pa zelena preproga in tam vstran tiha hosta, prav nič mračna, vabljiva zaradi ptičjega petja, ki spremlja izletnika ves čas, kakor brenčanje čebel.

Razgled v dolino iz Zagradišča je prekrasen. Pokaže se ves severno vzhodni del Ljubljane s Št. Vidom vred, kamniška stran, zadaj pa Polhovgrajski dolomiti Kamniške planine ter gorenjski velikani s Triglavom vred. Nadaljujoč izprehod po lepi ravni poti, dokler ne prispeš do Besnice in na cesto, se privrtinčiš po serpentinah v dolinico in se poženeš zopet v ne preveč napet breg, na Vnajnarsko sleme. Že z brega opazuješ čedne, velike kmetije, ki opozarjajo nase s svojimi cvetnimi otoki. Vnajnarji so na hrbtu slemena istega imena velika vas, ki pa je raztresena in sestoji iz velikih kmetij in nekaj bajt. Že od nekdaj slove Vnajnarji zaradi žlahtnega sadja in pa čebelarstva. Pri vsaki hiši je velik ulnjak, saj imajo čebelice tam paše na pretek. Domala pri vsaki hiši je opaziti tudi prešo za jabolka in hruške.

Kmalu zatem prispemo ob pogledu na mično gorsko vasico Prežganje na Jančje, najvišji vrh v tem gorovju, ki se je doslej skrivalo še za drevesi gozda. Odpre se še širši razgled na vse strani, daleč tja na dolenjsko stran, na notranjske vrhove, proti Štajerski in Goreniski.

Na Jančjem sicer ni nobenega gostišča, ker je prejšnja brezalkoholna gostilna, ki jo je vodil organist opuščena, vendar to ne bo zadržalo izletnika, da se ne bi dalje časa pomudil gori. Opozorjen, naj vzame jedačo s seboj, za oplahnitev grla pa bi se menda že kaj našlo v hišah prijaznih domačinov. Z vrha jo po počitku mahneš v dolino, kamor te je volja. Če ti preostaja časa, se spustiš na dolenjsko stran prav do Višnje gore, greš lahko na Litijo, pa tudi na Jevnico ali Laze in Zalog, kamor prispeš že v pičli poldrugi uri. Povsod, kamor kreneš, te spremlja najčistejši zrak, dišeče cvetje in prijazni ljudje, ki bodo radi pokramljali s človekom, ki je prišel občudovat njihove lepe kraje.

Iz Kranja

— **Regulacija ceste.** Od drevoreda pa skoro do »Beksina« je ob Vidovdanski cesti star, grd zid, ki zakriva razgled po itak tam zelo ozki cesti, obenem pa kazi vso okolico. Zemljišče za tem zidom je najprej Šavnikovo in je tam pristava, nekoliko naprej pa je zemljišče stavbenika Slavca, ki je pred leti parcelo kupil od krajevnega šolskega odbora in pričel zidati večje stavbe. G. Slavec je sedaj zid, ki loči parcelo od ceste, pričel podirati in bo vsega odstranil. Ruševine zidu in pa še kamenje s Slavčeve parcele, ki bo lepo splanirana in očiščena, bo tvrdka Dedek porabila pri zasipanju terena pri Zdravstvenem domu. Na Slavčevi parceli se bo tedaj cesta razširila za 6 m, kolikor je široka pot po drevoredu od tiskarne Save do Savnikove parcele. Na občini je sedaj ležeče, da napravi primeren aplanma z gospo Šavnikovo, da se zid tudi na Šavnikovi parceli podre, cesta umakne na Slavčevo linijo in v skladu s črto ceste v drevoredu zregulira. S tistim dnem, ko bo to izvršeno, bo vsa okolica ogromno pridobila, kar je zelo potrebno, saj teče tam mimo glavna državna cesta na Bled in na Ljubelj, zato zasluži, da se razširi in olepša.

— **Gasilska slavnost na Kokrici.** Kokriška gasilska četa je zadnjo nedeljo otvorila pri Laknerju razstavo dobitkov na svečan način. Otvoritve se je udeležil narodni poslanec dr. Šemrov, dalje zastopniki gasilskih čet in drugih gasilskih edinic iz širne okolice, pa tudi mnogo ljudstva. Ker uživajo gasilci med ljudstvom precejšnjo popularnost, je sigurno, da bo njihova loterija dobro uspela.

Iz Ptuja

— **Službeni obisk bana v ptujskem srezu.** V torek prispe po inspekcijskem potovanju v Ptuj ban dr. Marko Natlačen. Sprejem se vrši dne 28. t. m. ob 9. pred sreskim načelstvom, nakar bo ban sprejemal deputacije državnih, vojaških in samoupravnih uradov in zastopnike društev, korporacij ter zasebnike.

— **Na živinski sejem** v Ptuj je bilo prignanih 16 volov, 194 krav, 5 bikov, 17 juncev, 42 telet, 39 konj in 5 žrebet. Vsega je bilo prignanih 318 glav živine, prodanih pa je bilo 106 glav. Cena volom je bila 3.50 do 3.75, krave 2 do 3.25, biki 2.50 do 2.75, junci 2.50 do 3, teleta pa po 3 do 4.25 žive teže, konji so se prodajali po 500 do 4000 Din za komad. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 84 svinj in 148 prascev. Skupaj 232, prodanih pa je bilo 110 rilcev. Prasci stari od 6 do 12 tednov so se prodajali po Din 60 do Din 120 za komad, pršutarji po 5.50 do 5.75, debele svinje po 6, plemene svinje pa po 5 Din za kg žive teže.

— **Bogoskrunstvo.** V Stopercah se je pojavil neki brezdomec Nemeth Franjo, doma nekje iz Dalmacije, kateremu je bila na vasi napoti kapelica, iz katere je snel razpelo, ga vrgel na cesto in ga pomandral. V svoji podivjanosti je tudi demoliral kapelico ter napravil občutno škodo. Orožniki so moža izsledili in ga aretirali ter odvedli v ptujske sodne zapore.

— **Na jurjevskem sejmu** je bilo sicer mnogo prodajalcev, a malo kupcev. Sejem je končno pokvarila še huda nevihta.

Uniforme londonskih policistk

Londonska javnost debatira o tem, ali so grde ali lepe

V Londonu se mnogo govori o uniformah londonskih policistk. Dolga leta se nihče ni zmenil za te uniforme, zadovoline so bile z njimi tudi policistke same in zdelo se je, da je ta zadeva za vedno urejena. Naenkrat pa so postale uniforme londonskih policistk vzrok resnih razprav. Član londonskega upravnega sveta R. Dummet se je dotaknil na neki konferenci uniform londonskih policistk, češ da so grde. Zadostoval je izraz »grde«, da se je vnela dolga in vesela debata. Nekateri govorniki so trdili, da londonske policistke niso ženske ki naj bi bile všeč moškim, temveč je njihova naloga paziti na red in mir, za kar ne potrebujejo lepote, niti čedne zunanjosti kdo bi pa mogel zahtevati od policistk, naj bodo očarljive in zapeljive? To bi jim bilo prej v škodo, nego v korist. Njihove uniforme vzbujajo avtoriteto. Drugi govorniki so pa te trditve izpodbijali, češ, da je lep obraz vedno prijetnejši, nego grd, in da Londonu ni v čast, če ima policistke v grdih uniformah.

Kar je vstala poveljnica policistk Mary Allenova in začela zagovarjati uniforme svojih podrejenih tovarišic. Delala je, da je kritika krivična, ker so uniforme policistk čedne, praktične in udobne a več dobrih lastnosti ne potrebujejo. Sedanje uniforme londonskih policistk so bile izdelane po njenem osnutku iz leta 1914., ki so ga pa londonske oblasti odobrile šele leta 1931. V sedanjih uniformah se vidi velik napredek v primeri z uniformami, ki so se nosile do leta 1931. Prej so morale nositi policistke težke čelade, pod katerimi so se potile in vzdihovale kakor srednjeveški vitezi v svojih oklepih. Zdaj pa nosijo razmeroma lahke in praktične klobuke, kar pomeni veliko olajšanje. Klobuki so podobni lovskim in so zelo elegantni. Visoki ovratniki so se umaknili nizkim, ki ne tišče vratov, temveč se jih mehko ovijajo. Zelo praktične in udobne so tudi srajce policistk s črnimi kravatami.

Poveljnica je končno pozvala zborovalce, naj sami vprašajo policistke, kako mislijo o svoji uniformi, pa se bodo prepričali, da je bila kritika neumestna. Mnoge policistke se celo pritožujejo, da jih moški neprestano nadlegujejo in jim vsiljujejo svojo ljubezen, kar je najboljši dokaz, da uniforme niso grde.

Dogodki po svetu

V Južni Afriki je v slovitem gorovju Paarl, ki je znano po svoji lepoti, kakor tudi zaradi izvrstne vinske kapljice in lepega sadja, izbruhnil v nedeljo zvečer ogromen požar, ki je viden 60 km daleč naokrog. Žrtev požara je postala tudi plodna pokrajina ob obali Kaplanda, kjer se je ogenj razširil v dolžini 15 km. V plamenih je poginilo več sto ovac in mnogo živine. Ogenj ogroža tudi mesto Muisenberg.

V bližini Bergama v Italiji se je v nedeljo pripetila huda nesreča. Neki avtomobilist je precej naglo drvel skozi vasico Calusco d' Adda in je povozil nekega otroka, ki je bil takoj mrtev. Zaradi te nesreče je izgubil oblast nad volanom in se je avtomobil zaletel v bližnjo hišo, kjer se je igralo več otrok. Trije otroci so obležali mrtvi, neka ženska in en otrok pa sta bila močno poškodovana.

Ruska letalca Vodopjanov in Mahotkin, ki sta nedavno poletela iz Moskve na Franc Jožefovo deželo, sta 21. aprila dosegla svoj cilj — Tihi zaliv otoka Hooker. 4.000 km dolgo progo sta kljub silnemu mrazu in neugodnemu vremenu preletela v 24 urah.

Nagel razvoj Chicaga

Dva profesorja čikaške univerze Wirth in Lang sta objavila statistiko prebivalstva mest Zedinjenih držav. Podatki so zanimivi zlasti za New York, Chicago, Filadelfijo itd. ter nanašajo na 40 let, to je od leta 1890 do 1930. Chicago, ki je razdeljen na 259 upravnih okrajev, je štel l. 1890 1,700.000 prebivalcev, danes pa jih ima nad 5,000.000. Sporedno s tem je narasla tudi vrednost njegovih industrijskih izdelkov od 750.000.000 na 6 miljard dolarjev. V mestu je zaposlenih okrog 600.000 dninarjev. Zanimiva je tudi slika prebivalstva, med katerim je bilo še leta 1890 80% priseljencev. V mestu živi sedaj 439.000 Nemcev, 401.000 Poljakov, 222.000 Švedov, 194.000 Ircev, 182.000 Italijanov, 170000 Rusov, 122000 Čehov, 108.000 Angležev, 83.000 Jugoslovenov itd., torej res pravi moderni Babilon. Po vojni in v zadnjih letih je tudi znatno naraslo število črncev, ki jih je nad četrt milijona.

Kupuj domače blago!

Ameriški Slovenci

Dne 24. t. m. smo poročali med poročili iz Amerike, da se je pričela nedavno v Montevideo senzacijonalna obravnava v zadevi oporoke pokojne gospe Emilije Pirie rojene Franz, češ da zahtevata njena pastorka razveljavljenje očetove oporoke in da za to navajata, da se je njuna mačeha Emilija Piria poročila z njunim očetom, ko je bil njen prvi mož še živ in da še sedaj živi. Na prošnjo gospe Ane Jakše roj. Franz, sestre umrle gospe Pirie, poročamo, da gospa Emilija Piria pred poroko z gospodom Frančiškom Pirio sploh ni bila nikdar poročena, da je bil njen zakon z g. Pirio njen prvi in njen sploh edini zakon in da so zgoraj navedene obdolžitve prosto izmišljene, v namenu, da se go. Pirio in njeno sorodstvo pripravi ob dedščino, odnosno ob legate po njenem možu. Dokazalo se je že pri sodišču ter je sodišče tudi ugotovilo, da so listine, ki sta jih pastorka predložila sodišču, grdi falzifikati, kar je že tudi v uruguajskih časopisih razglašeno. Dalje ni res, da bi bila ga. Piria prezrla svoja pastorka, pač pa sta onadva glavna dediča ogromnega premoženja po svojem očetu.

Požar v Stožicah

Ljubljana, 28. aprila.

Preteklo soboto, ko sta se Mala vas in Stožice pridno pripravljali za žegnanje, ko je zopet zadišalo po bobih in medenih poticah, je nenadno razburila vaščane vest, da gasijo stoški gasilci na dveh krajih hkrati. Gorelo je tik ob cerkvici sv. Jurija in blizu hiše obč. odbornika g. Škerlja. Šele pri tem požaru, ki je skušal zavzeti večji obseg, so ljudje spoznali, kako dobro je, da imajo domači gasilci lastno izvrstno motorko, ki je izborno rešila svojo nalogo. Bila je že nevarnost, da se poleg suhih vej in papirja vnamejo vsi visoki mlaji, s čemer bi bilo zelo prizadelo malovaško in stoško jurjevanje. Močni curki vode so po dvodstvom gg. Peršina in Šafarja rešili mlaje pred uničenjem, zastavice, ki so bile na vrhu pa so žal uničene popadale na tla.

DOTA

Dva žida sta bila trgovska družabnika. Nekega dne pride prvi k drugemu in mu pravi, da bi rad omožil hčerko in da naj mu posodi 25.000, ker ji hoče dati 30.000 dote. Družabnik se zamisli in pravi:

— Čemu bi ji dajal 30.000 in se zadolžil pri meni, saj ima dovolj 25.000.

— Tako sem tudi jaz mislil, odgovori prvi, in baš ta denar bi si rad izposodil od tebe.

Louise Renée de Keroual: 20

Kraljeva ljubica

Roman

Strah me je minil šele ko sem začul trd glas: »Suženj, vstani, tvoj gospodar ti ukazuje«, in ko je sladki glas odaliske pripomnil: »Dobri mladenič, ne boj se!«

Bila sta veliki vezir in njegova hči, ki sta se mi bila približala in poslušala moje prepevanje.

Padel sem Kjupriliju k nogam in sam me je dvignil. Lahko si pa mislite mojo grozo ali bolje rečeno razočaranje, ko sem dvignil oči in zagledal prekrasno Fatmo.

Rdečica me je oblila, njene krasne oči so pa zalile solze radosti, da ji je bilo prvič v življenju dovoljeno ozreti se na belokožca in govoriti z mladeničem.

Bil sem ves iz sebe, sam nisem vedel, kaj bi storil, da bi ta najsla iši trenutek moje ga življenja prehitro ne ugasnil.

Kar je izpregovoril veliki vezir: — Modri paž, že tri leta se zanimam za tvoj značaj, tvoje vedenje in tvojo nadarjenost. Zadovoljen sem s teboj in nagraditi te hočem. Od danes si svoboden in takoj ti poverim važno nalogo v veliki evropski državi.

In pripomnil je na svoj orijentalski način:

— Kjuprili in njegova dražestna hči bosta odslej tvoji dobri zvezdi vodnici, ki ju boš moral oboževati in prositi, da izpolnita tvoje upravičene želje. Stopaj vedno po poti časti in poštenosti. Tvoji koraki te bodo s takima vodnikoma gotovo privedli do sreče tu na zemlji in večne blaženosti v raju našega svetega proroka.

Fatme se mi je prijazno nasmehnila in me z dovoljenjem svojega očeta prosila, naj ji prinesem vsako jutro šopek cvetja.

Odgovoril sem z boječim glasom in se prisrčno zahvalil za to veliko čast. Prijetna mi je bila misel, da ima veliki vezir z menoj resne namene.

Drugo jutro sem hitel poklonit se dražetni Fatmi, obenem sem ji pa izročil šopek najlepših rož. Pričakovala me je. Njene dame so me takoj odvedle k nji. Iz rož sem bil napravil plamteče srce. Mlada vila še ni bila vstala. Sprejela je moj šopek in bila je zelo zadovoljna z njim.

Ko je ogledovala in božala rože, se mi je pogled nehote ustavil na njenih krasnih rokah. Moj obisk je bil kratek, da bi se ne zdel indiskreten.

Nekoč me je prosila, naj ponovim pesem, ki sem jo pel na vrtu.

Mlada lepotica je večkrat prihajala na vrt s svojimi damami. Včasih jo je spremljal tudi oče, ki je imel zelo rad svojo lepo hčerko. Fatme je trgala rože in mi jih dajala, da sem ji delal lepe šopke. Pri vsem tem sem pa moral biti zelo previden. Nevarnost, grozečo iz teh srečanj, je pravočasno odstranil veliki vezir, ko me je poslal v Benetke, da bi sklenil z beneško republiko mirovno in trgovsko pogodbo.

— To je prva stopnja tvojega povišanja, — mi je dejal Kjuprili. — Ostani vreden moje dobrotljivosti. Potem te sprejme sreča v svoje naročje, da postaneš bogat in slaven.

Veliki vezir mi je dal vsa potrebna navodila na pot. Objel sem njegova kolena v znak hvaležnosti in udanosti. Vprašal sem ga, ali mi dovoli posloviti se od moje očarljive gospodarice. Pohvalil me je za to pozornost in mi s posebno prijaznostjo dovolil posloviti se od njegove hčerke, ki mi je nastavila roko v poljub.

Odpotoval sem z velikim spremstvom in svojo nalogo sem izpolnil tako spretno, da so se visoki gospodje v Benetkah kar čudili.

Moja mladost in uglajenost sta obrnili v Benetkah name splošno pozornost. Lepe Benečanke so se kaj rade ozirale po meni. Preidem preko mnogih ljubavnih pustolovščin, ki so se mi kar same ponujale in ki sem si jih dosledno izogibal, ker se nisem hotel izneveriti krasni hčerki velikega vezirja. Naj samo omenim, da se je pojavila nekega jutra nenadoma pred menoj Benečanka v dolgi obleki iz črne svile in z žametasto masko na obrazu. Zdelo se mi je, da je stopila iz oblakov.

Prosila me je, naj molčim in ji oprostim njen drzni korak. Povedala mi je, da je iz najbogatejše beneške rodbine.

Odložila je masko, da sem zagledal njen dražestni obraz. Priznala mi je, da se je na prvi pogled zaljubila vame. Prvi hip mi je postalo toplo pri srcu in malo je manjkalo, da nisem podlegel njenim čarom. Potem sem se pa brž umaknil izkušnjavi z debelo lažjo.

— Žalibog lepa žena, vredna spoštovanja in oboževanja srečnih smrtnikov, ljubezni ne morem uživati. V meni vidite enega onih nesrečnežev, ki jim zaupa Mohamed nadzorstvo nad svojimi huriskami in ki jim je vzel možnost ustreči jim.

Pri teh besedah je lepa Benečanka zardela, si nataknila masko in zbežala, ne da bi odgovorila. Izmislil sem si bil dobro pretvezo.

Od srca smo se nasmejali tej prigodi, a turški poslanik je nadaljeval:

— Še istega dne sem dobil pismo od dražestne Fatme, ki mi bo ostalo vse življenje v spominu. Pisala mi je:

»Že tri mesece venem, oropana sreče videti te. Solnce moje duše, kdaj se prikažeš na našem obzorju? Moje misli, moja čustva pripadajo tebi. Vrni se kmalu in osreči me zopet. Na svidenje, moj najdražji!

Tvoja zvesta Fatme.«

Veliki vezir me je odpoklical, ko je zvedel, da moje bivanje v Benetkah ni več potrebno. Vrnil sem se v Carigrad, kjer so mi mladi sultan Mohamed IV., njegov dvor, in vlada čestitali k srečnemu in naglemu uspehu mojih pogajanj. Za ta častni sprejem sem se moral nedvomno zahvaliti Kjupriliju, ki je bil tudi tako ljubezniv, da me je odvedel k svoji ljubljeni hčerki. Iz njenih ust sem slišal samo nekaj laskavih besed, toda njeni topli pogledi so mi povedali vse, kar je čutilo njeno srce.

Urejuje Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeseršek. — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.